

Programm Euroopale: kodanikuühiskonna ettepanekud

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Presidendi eessõna

Esmakordselt oma ajaloos võtab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastu käimasolevat poliitilist arutelu ja Euroopa ees seisvaid konkreetseid probleeme käsitleva ulatusliku, üksikasjaliku ja ajakohase dokumendi „*Programm Euroopale: kodanikuühiskonna ettepanekud*“.

See programm võimaldab komiteel võtta seisukoha kahes olulises küsimuses, milleks on ühelt poolt vajadus majandusliku ja ühiskondliku kriisi ületamise järele ning teiselt poolt Euroopa valimised.

Programmi kaudu kutsub komitee Euroopa institutsioone, liikmesriike, poliitilisi ja ühiskondlikke jõude ning seega Euroopa Liidu kodanikke üles tagama, et Euroopa valimised ei puudutaks üksnes riikliku huvi pakkuvaid teemasid, vaid ka Euroopa tasandi küsimusi. See on eriti oluline ajal, mil Euroopa riigid on kaasatud majanduse elavdamise ja finantsolukorra taastamise üle peetavasse arutellu. See arutelu nõuab vastuseid Euroopa tasandil ja ühiseid otsuseid.

Dokumendi „*Programm Euroopale: kodanikuühiskonna ettepanekud*“ kaudu esitab komitee institutsioonidele kogumi meetmeid ja algatusi, mida Euroopa peab rakendama, et toetada majanduse ja ühiskonna edusammudele suunatud ja säästvat elavdamist. Komitee on seadnud endale eesmärgi toetada Euroopa integratsiooni ja meie demokraatiate tugevdamist ning üldsuse vajadustele vastamist.

Nende vajaduste hulka kuulub püüd mõista Euroopa projekti keskset tähendust – tähendust, mis ulatub kaugemale turu piiridest ja institutsioonidest ning innustab meie ühiskonna kvalitatiivset arengut.

Mario Sepi, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee president

Brüssel, 24. märts 2009

Sissejuhatus

Dokumendil „*Programm Euroopale: kodanikuühiskonna ettepanekud*“ on kolm põhieesmärki: tulevikku suunatud, poliitiline ja institutsiooniline eesmärk.

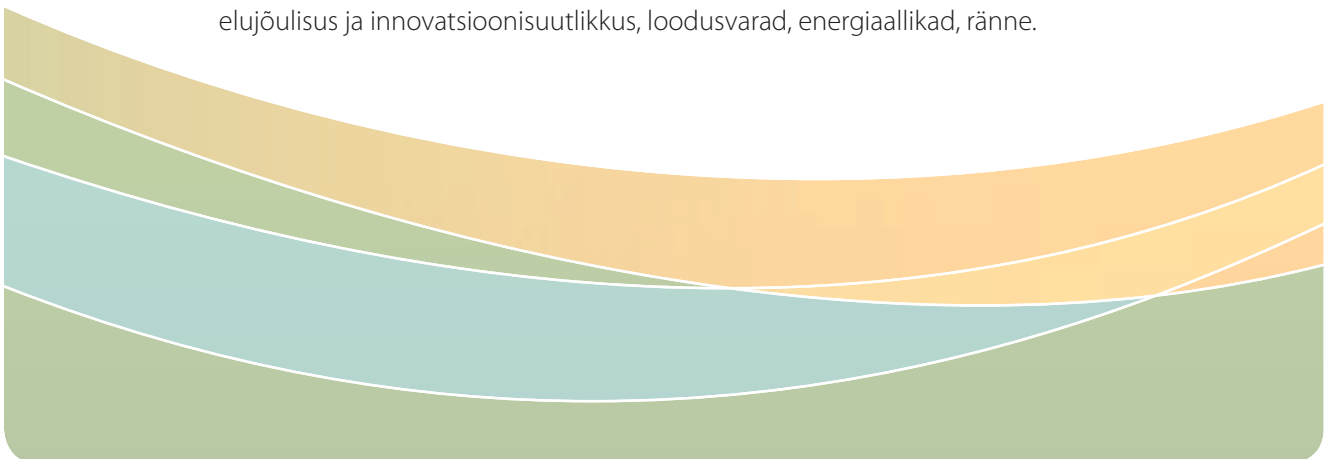
Tulevikku suunatud eesmärk avab komitee olemuse globaalses raamistikus, mis peegeldab komitee töö järjepidevust. Programm võimaldab komitee liikmetel, kes esindavad organiseeritud kodanikuühiskonna organisatsioone ELis, avaldada oma seisukohti valikute kohta, mida Euroopa peab jätkusuutliku tuleviku nimel tegema kriisis olevas maailmas.

Komitee poliitiline eesmärk on tutvustada teistele Euroopa institutsioonidele, eelkõige Euroopa Parlamendile, komisjonile ja nõukogule, teatavat laadi kodanikuühiskonna manifesti, et toetada nende tegevust Euroopa ühiste eesmärkide saavutamisel.

Institutsiooniline eesmärk on asetada Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ideed järgnevatel aastatel Euroopa ees seisvate väljakutsete üle peetava arutelu keskmesse, tehes Euroopa institutsioonidele ettepanekuid konkreetsete meetmete kohta.

Neid kolme eesmärki seob oluline keskne idee, mis moodustab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee põhiolemuse: kaasava ja vastastikku toetava Euroopa mudeli väljatöötamine, mis peab viima koostöö- ja integratsioonistrateegiatel põhinevate majandus- ja poliitikavaldkonna eeskirjade suurema kooskõlastamiseni.

Kriis, mis sai alguse finantsturgudel ning on levinud maailmamajandusse, on seadnud meie ühiskonnad uute küsimuste ette ning samas suurendanud olemasolevaid probleeme, nagu vaesus, sotsiaalne tasakaal, meie ettevõtete elujõulisus ja innovatsioonisuutlikkus, loodusvarad, energiaallikad, ränne.

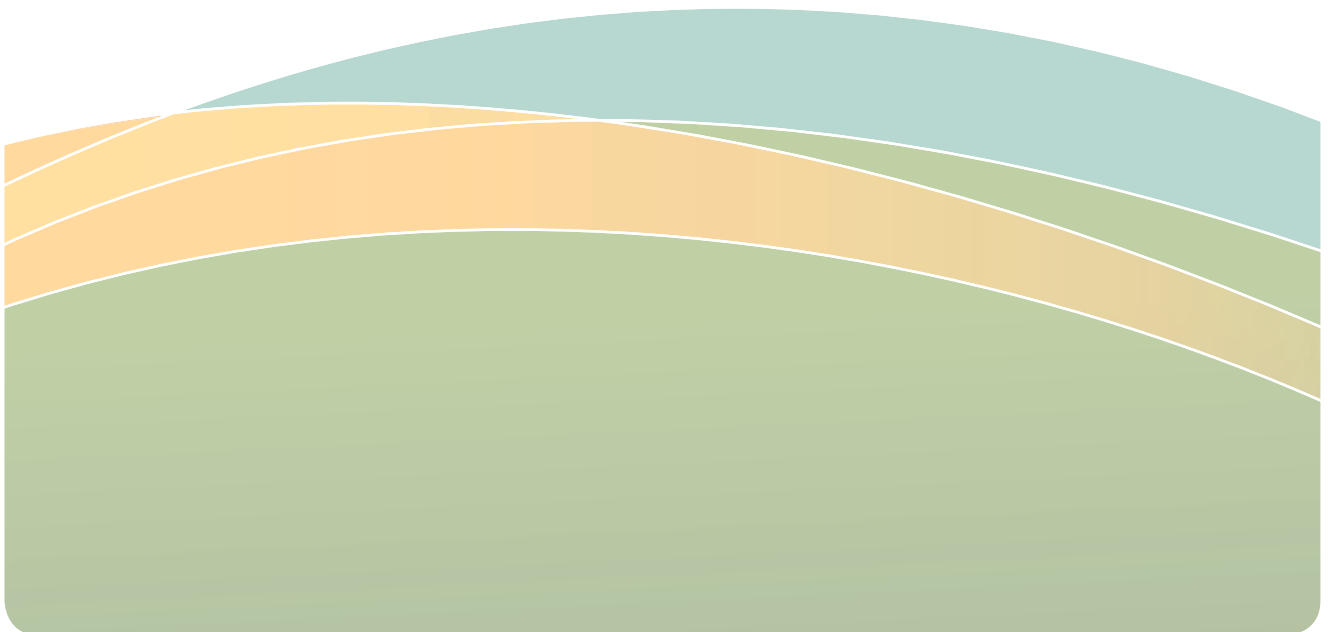
Selliste seniiolematute muutuste kontekstis ootavad kodanikuühiskond ja kodanikud konkreetseid vastuseid Euroopa institutsioonidelt, kes vastutavad Euroopa tuleviku jaoks otsustava poliitika väljatöötamise eest.

ELi eesmärk on olla globaalne teerajaja pikaajalise arengumudeli kaitsmisel. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub teisi institutsioone üles andma jõulisi vastuseid, mis võimaldavad Euroopal oma rolli täiel määral täita.

Vajalike meetmete võtmise eest vastutavate Euroopa institutsioonide uuendamise ajal on oluline võtta kuulda kodanikuühiskonda, mis koosneb meie ühiskondade sotsiaalse ja majandusliku tegelikkusega otseselt seotud liikumapanevatest jõududest.

Komitee ettepanekud on liigitatud neljaks temaatiliseks valdkonnaks: majanduse elavdamine, põhiõigused ja Euroopa sotsiaalmudel, säästev areng ning valitsemistava.

Need valdkonnad jagunevad omakorda 22 konkreetseks teemaks, mis kujutavad endast peamisi aruteluvaldkondi. Komitee eri organid on andnud aktiivse panuse ajutiste töörühmade tehtud olulisse töösse. Ajutised töörühmad tegid kokkuvõtte komitee arvamustes sedastatud peamistest poliitilistest soovitustest sünergia seisukohast, kajastades nii komitee üksikute liikmete, kolme rühma kui ka sektsioonide seisukohti.

Põhiõigused ja Euroopa
sotsiaalmudel

Majanduse elavdamine

1 Majanduse elavdamine lühikeses ja keskpikas perspektiivis

2 Uuendatud Lissaboni strateegia pärast 2010. aastat

3 Kindel tööstusbaas Euroopa majandusele

4 VKEd – majanduskasvu ja tööhõivet edendav jõud

5 Uurimis- ja arendustegevus konkurentsivõime toetamiseks

6 Finantssüsteem sotsiaalse turumajanduse tugevdamiseks Euroopas

7 Ühtekuuluvuspoliitika: panus reaalmajandusse

8 Euroopa uue sotsiaalvaldkonna tegevuskava suunas

9 Euroopa sotsiaalmeetmete kava taaselustamine

10 Võitlus sotsiaalse tõrjutusega

11 Kolmandate riikide kodanike integreerimise edendamine

12 Põhiõiguste austamine

- Uuendamine säästva arengu kaudu
- Loodusliku kapitali säästev majandamine
- Tegevuse tõhustamine kliimamuutustega võitlemiseks
- Energiajulgeoleku muutmine tõeliseks ühiseks eesmärgiks
- Energiatõhususe potentsiaali kasutamine
- Rahvusvaheliste organisatsioonide uuendatud juhtimine
- Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste ülemaailmne edendamine
- Euroopa mudeli rahvusvaheline edendamine
- Ülemaailmne toidunappus ja Euroopa arengupoliitika
- Osalusdemokraatia ja kodanikualgatused Euroopa Liidus

Säästev areng

Valitsemistava

Majanduse elavdamine lühikeses ja keskpikas perspektiivis

Ülemaailmne majanduskriis on Euroopat tugevalt mõjutanud. Investorite ja tarbijate usalduse stabiliseerimiseks on vajalikud täiendavad kiired ja sihipärased meetmed. Taaskord tuleb keskenduda pikemaajalistele eesmärkidele ja väärtustele.

On oht, et ebavõrdsus Euroopas suureneb. Üldsusele ja eelkõige ühiskonna nõrgematele liikmetele tuleb nn uue ühiskondliku kokkuleppega selgelt näidata, et poliitiliste otsuste tegijad ei jäta neid tähelepanuta.

Majanduse juhtimine eeldab suuremat ühtlustamist ja paremat korraldust. Komitee kutsub kõiki sidusrühmi ning eelkõige liikmesriike ja Euroopa Komisjoni üles kooskõlastama majanduse elavdamise meetmeid ja neid viivitamata rakendama, võttes seejuures arvesse järgmisi soovitusi.

1. Vajalikud on suuremad investeeringud uuendustegevusse, infrastruktuuri, teadustegevusse ja haridusse, et majandus väljuks langusest senisest tugevamana. Rõhku tuleb panna energiasäästlikele ja keskkonnanahoidlikele projektidele, et kiirendada üleminekut väiksema süsinikdioksiidheitega nn rohelisele majandusele. Ettevõtlussektori toetusmeetmed peavad tagama eelkõige VKEdele lihtsama juurdepääsu rahastamisele. Ent rahastamisvahendeid tuleks eraldada vaid juhul, kui on loodud nõuetekohased ettevõtte juhtimise struktuurid. Stabiilsuse ja kasvu pakti tingimused ei peaks olema takistus investeeringutele, mis loovad potentsiaali edaspidiseks majanduskasvuks.

2. Liikmesriikide maksubaasi tuleb tugevdada eelkõige maksuparadiiside sulgemise, maksukonkurentsi lõpetamise ning maksudest kõrvalehoidmise ja maksupettuse vastaste meetmetega. Tuleb nõuda, et need, kes said kasu finantsturgude puudulikust reguleerimisest, annaksid sellesse oma panuse.
3. Tööturupoliitika peab toetama majanduse arukat ümberkorraldamist. Kõigi osapoolte huvides peaks olema töötajate säilitamine ja koolitamine, mitte koondamine. Töötute toetamine tuleks siduda oskuste omandamise ja ümberõppega. Ülim prioriteet majanduslanguse ajal peaks olema noorte toomine tööturule.
4. Väikese sissetulekuga inimeste jaoks tuleb leida eraldi lahendused. Selles osas võivad nõudlust suurendada otsene sihipärane abi, nagu töötü abiraha ajutine suurendamine, ja rahaliste ülekannete sidumine üldist huvi pakkuvate eesmärkidega, nt haridus- või kliimatšekid päikesepatareide, ühiskondliku transpordi hooajapiletite jne ostmiseks.
5. Sotsiaalpartnerid peavad palgaläbirääkimistel järgima keskpika perspektiivi strateegiat, suurendades palku kooskõlas tootlikkuse kasvuga. Majanduskriisi ületamiseks ja tavakodanikele avalduvate majanduslike ja sotsiaalsete mõjude leevendamiseks on vaja tugevdatud sotsiaaldialoogi.

6. Suuremat tähtsust tuleks omistada Euroopa ühistele projektidele. Suurem paindlikkus Euroopa Liidu erinevate eelarveridade vahel võimaldaks selliseid projekte osaliselt rahastada kasutamata jäänud vahenditest. Vahendite eraldamine ELi eri fondidest (nt struktuurifondidest) peaks kiirete tulemuste saavutamiseks põhinema paindlikul ja pragmaatilisel lähenemisviisil.
7. Tuleks arendada ka Euroopa mõne riikliku investeerimisfondi väljastatava Euroopa võlakirja ideed.
8. Euroopa Liidu solidaarsust tuleb näidata Euroopa Liidu liikmesriikidele, kes seisavad silmitsi maksebilansi probleemidega, eelkõige puudutab see uusi liikmesriike.
9. Vajalik on finantsturgude asjakohastele stiimulitele tuginev ning ülemaailmselt kooskõlastatud ja jätkusuutlik ümberkorraldamine, mis võimaldab arendada kindlaid ja reaalmajandust toetavaid finantstooteid. ■

Uuendatud Lissaboni strateegia pärast 2010. aastat

Finants- ja majanduskriis mõjutab Euroopat tugevalt ning see olukord on Euroopa Liidu ja Lissaboni strateegia jaoks proovikivi.

Lissaboni strateegia oma kolme omavahel seotud sambaga – majanduskasv ja konkurentsivõime, säästev areng ning sotsiaalne kaasatus ja tööhõive – on suunatud globaliseerunud maailma väljakutsetega toimetulekule. See on raamprojekt, mida teostavad kõik ühiselt ühiseks hüvanguks.

Just käesoleval, 2010. aastani kestval perioodil tuleb koostada uuendatud Lissaboni strateegia. Liikmesriigid peavad võtma selge vastutuse Lissaboni tegevuskava eest ning Euroopa tasandi koordineerimist tuleb tugevdada. Praegused prioriteedid jäävad kehtima, kuid erilisi jõupingutusi tuleb teha valitsemistava ja selle vahendite parandamiseks, võimalikult paljude sidusrühmade kaasamiseks ning strateegia välismõõtme arendamiseks. Välismõõde peaks põhinema koostööpõhisel ja jätkusuutlikul lähenemisviisil.

Sügava majanduskriisi taustal teeb Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepaneku rakendada järgmisi meetmeid, et uuendada Lissaboni strateegiat pärast 2010. aastat.

1. Koostada komisjoni ettepanek *ELi majanduskasvu ja tööhõive uuendatud strateegia* (2010–2015) kohta, uuendades praeguseid prioriteetseid valdkondi, lisades välismõõtme, rõhutades vajadust tulevikku suunatud Lissaboni tegevuskava järele tegeliku majandus-

languse tingimustes, parandades valitsemist kõigil tasanditel ning määratledes Euroopa kodanikele suunatud usaldusväärse teabevahetusstrateegia.

2. Riiklikul tasandil võetavaid meetmeid tuleb nõukogus tõhusamalt koordineerida, esitades igale riigile eraldi konkreetsed soovitusel, sh rakendamise ajakava. Samuti tuleks iga liikmesriigi jaoks tagada lihtsalt juurdepääsetav andmebaas, kus on teave nende soovitude rakendamise kohta, samuti ajakavas tekkinud viivituste ja rakendamise puudujääkide kohta. Ühtlustamata poliitikavaldkondades tuleks kindlaks määrata valdkonnad, kus liikmesriikidevaheline ebapiisav koordineerimine viib või võib viia negatiivsete poliitiliste tagajärgedeni ja/või ressursside halva jaotuseni. Tuleb püüda välja arvutada, milline on *Euroopa ühtsuse puudumise hind*.
3. Komisjoni riigipõhiste juhiste ettepanekuid tuleb nõukogus avalikult hinnata ning vastava riigi poliitika kohta tuleb teha konkreetsed järeldused. Samuti tuleks liikmesriikide vahel tagada makromajanduse tõhusam koordineerimine.
4. Teha ülevaade Euroopa projektidest, mis parandaksid majanduse pakkumise poolt (eritähelpanuga VKEdel), edendaksid Euroopa integratsiooni ja/või aitaksid saavutada asutamislepingu eesmäärke.

5. Tagada, et ELi sisepoliitika asetataks globaalsete väljakutsete konteksti ning et Euroopa strateegilised eesmärgid oleksid kindlalt integreeritud praegustesse globaliseerumise arengusuundadesse, näiteks järgmiste meetmete kaudu:
 - kindlate kokkulepete edendamine töö-, keskkonna-, intellektuaalomandi jne õiguse rahvusvaheliste eeskirjade osas;
 - arengumaadele suunatud üldise lähenemise väljatöötamine;
 - Euroopa sotsiaalmudeli edendamine kogu maailmas.
6. Võtta vastu nõukogu resolutsioon, mis tagaks organiseeritud kodanikuühiskonna kaasatuse uuendatud Lissaboni strateegias, kindlustades kodanikuühiskonnale ulatuslikuma rolli strateegia koostamisest kuni selle elluviimiseni nii liikmesriikide ja Euroopa tasandil kui ka globaalselt.
7. Kasutada tõhusamalt Euroopa Parlamendi riiklike parlamentide võrgustikku, et julgustada valitsusi võtma vajalikke meetmeid nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil. ■

Kindel tööstusbaas Euroopa majandusele

Tööstuspoliitikal on Euroopa tegevuskavas väga oluline koht ning see peaks nii jääma ka edaspidi. Euroopa tööstuspoliitika eesmärk on tagada avatud turud ning samas ära hoida riigi sekkumine, mis moonutaks konkurentsi. See on äärmiselt oluline praeguse kriisi ajal, mille tõttu on hakanud pead tõstma proteksionism.

Kindla tööstusbaasi tähtsus ei ole kunagi varem olnud nii selge kui praeguse majanduskriisi ajal. *Reaalmajanduse* tegelik väärtus saab selgeks nüüd, kui püssirohusuits on finantsspekulatsioonide lahinguväljalt hajunud. Tööstus ja ettevõtlusteenused on hädavajalikud jõukuse saavutamisel, sest nad loovad konkreetset väärtust ning neil on potentsiaal luua uusi töökohti. Sellest hoolimata kannatab tööstus kriisi tagajärgede all eriti ulatuslikult ning Euroopa kooskõlastatud vastus Lissaboni strateegia raamistikus on hädavajalik.

Praeguses häireolukorras ei tohi lubada, et Euroopa kaotab silmist pikaajalised väljakutsed, millega tööstussektor silmitsi seisab: üha suurem (ja mõnikord ebaõiglane) konkurents turgude globaliseerumise tõttu; oskuste ja vajaduste lahknevus, eelkõige tehnika vallas; ettevõtlusvaimu puudumine; liigne bürokraatia; oht toormaterjalide ja energiaallikatega varustatuse kindlusele; vajadus leida piisav ja rahvusvaheliselt tasakaalustatud vastus kliimamuutustele, ohustamata seejuures konkurentsi, jms väljakutsed.

Selle taustal kutsub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee üles leidma tasakaalu ELi tööstuse konkurentsielise säilitamise, ühiskondlikult akt-

septeeritava muutuse ning jätkusuutlikkuse vahel ning soovib võtta vastu järgmised meetmed.

1. Järgida tööstuspoliitikat, mis on suunatud siseturu kaitsmisele ja konkurentsivõime parandamisele nii integreeritud lähenemisviisi kaudu, milles ühendatakse horisontaalsed ja sektorispetsiifilised meetmed, kui ka parema õigusloome ja õigusaktide jõustamise kaudu.
2. Pöörata eritählepanu VKEdele ja ettevõtetele, mis moodustavad väärtusahelate alg- ja vahelülid.
3. Edendada ELi tasandil sageli kõrvale jäetavaid ettevõtlusteenuseid kui vahendeid tööstuse tulemuslikkuse ja maailmaturul konkurentsieliste saavutamiseks.
4. Soodustada innovatsiooni ELi rahastamise ja intellektuaalomandi puudutavate vajalike õigusaktide vastuvõtmise ja rakendamise kaudu. Kiiremas korras tuleks vastu võtta ühenduse patent.
5. Edendada tööstuspoliitikat, milles arvestatakse säästva arengu eesmärkidega ning toetatakse keskkonnasäästlikku tööstust. Kliimakaitsepoliitika ei tohiks häirida tasakaalu säästva arengu kolme samba ning vajaduse vahel säilitada Euroopa tööstuse konkurentsielis.
6. Tagada Euroopa tööstusele võrdsed tingimused maailmaturul, näiteks edendades kaubanduslepingutes sotsiaal- ja keskkonnanorme.

7. Luua õiged tingimused Euroopa tööstuse juhtprojektide elluviimiseks.
8. Stimuleerida ettevõtlust ja tugevdada inimkapitali, tagades samas, et Euroopa kutseõpe põhineks tööstuse vajadustel ning meelitaks ligi kvalifitseeritud ja noori inimesi, eelkõige tehnika ja tehnoloogia valdkonda.
9. Kindlustada energiaga ja toormaterjalidega varustus, tagades turu ja hinna läbipaistvuse.
10. Luua sotsiaalselt ja majanduslikult vastutustundlikud piirkonnad, kes tagavad ressursside kooskõlastatud kasutuse kõigi suurte tööstusalgatuste jaoks asjaomases ühtses piirkonnas. ■

VKEed – majanduskasvu ja tööhõivet edendav jõud

4

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEed) on Euroopa majanduse ja sotsiaalmudeli süda ning nende toetamine on äärmiselt oluline selleks, et vallandada Euroopa Liidu 23 miljoni VKE potentsiaal majanduskasvu ja töökohtade loomisel.

Majanduskriisi tingimustes on just VKEed ja füüsilisest isikust ettevõtjad eriti haavatavad ning paljud neist seisavad tihti silmitsi rahaliste raskustega, mis võivad saada neile saatuslikuks.

Sellest hoolimata on VKEedel suurim väljavaade majandust taaselustada – muuta majandusraskused ettevõtlusalasteks võimalusteks, teha õigeaegseid ümberkorraldusi ja end taas leida. Nii viisi tegutsedes on nad majanduskasvu ja tööhõive tähtsaimad allikad.

Eelnenut silmas pidades on komitee veendunud, et nõukogu, parlament ja komisjon peaksid tegema täiendavaid jõupingutusi VKEde toetuseks, et aidata suurendada ettevõtlusvaimu majanduse taastamise ajal, rakendades selleks järgmisi meetmeid.

1. Komisjon peaks viivitamatult koostama tegevuskava, milles esitatakse väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act“ konkreetsete algatuste rakendamise kindlad tähtajad.
2. Komisjoni talitused peaksid VKEde toetuseks tegema tihedamat koostööd, muu hulgas ettevõtete euroopastamise edendamisel.
3. On vaja konkreetseid meetmeid ametlikult võetud haldustoimingute lihtsustamise

eesmärgi ellurakendamiseks, näiteks ühtse teeninduspunkti loomise abil.

4. Tuleb tagada vahetu pühendumine, et välja töötada ja rakendada Euroopa vahendid kapitaliseerituse, võrgustumise, investeerimise ja elukestva õppe edendamiseks VKEdes ja füüsilisest isikust ettevõtjate hulgas.
5. On hädavajalik luua ühtne raamistik VKEdele, et asetada nad Euroopa majanduse olulise osana ühenduse poliitika keskmesse.
6. On vaja parandada keskkonda, milles tegutsevad lähte- ja vaheettevõtted (LVEed, st ettevõtted, mis on tarneahela algus- või vahelülid).
7. On vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et parandada tingimusi VKEde ja LVEde osalemiseks teadus- ja arendustegevuse seitsmendas raamprogrammis, teadus-, tehnoloogiaarendus- ja uuendustegevuse programmides ja programmis Eurostars.
8. VKEedel ja LVEdel peab olema parem juurdepääs rahastamisele. Sellega seoses on vaja tugevdada VKEde mikrokrediidi Euroopa taustsüsteemi, näiteks:
 - luua Euroopa mikrokrediidi fondi ja üksikute kohalike mikrokrediidi asutuste vaheliste lepingute kogum;
 - luua Euroopa Liidu hindamissüsteem;
 - pakkuda koolitust mikrokrediidi andjatele ja taotlejatele. ■

Uurimis- ja arendustegevus konkurentsivõime toetamiseks

5

Teadusuuringud, tehnoloogiaarendus ja innovatsioon on Euroopa konkurentsivõime peamine edasiviiv jõud ning aitavad kaasa sellele, et Euroopa püsiks maailma tasandil jätkuvalt juhtpositsioonil.

Konkurentsivõime tähendab enamasti kui traditsiooniline näitaja riigi SKP, kuna see hõlmab majandusliku tulemuslikkuse keskse aspektina ka sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnaalast jätkusuutlikkust.

Jätkusuutlikkus ei ole eesmärk, vaid pidev protsess, millega tagatakse Euroopa jätkuv konkurentsivõime aktiivse osaluse teel teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni valdkonna tegevustes, mis on suunatud kolmele tähtsaimale mõõtmele: inimesed, kasu ja planeet.

Selleks, et suurendada uurimis- ja arendustegevuse panust Euroopa jätkusuutlikku konkurentsivõimesse, esitab komitee Euroopa institutsioonidele järgmised soovitusel.

1. Võtta ulatusliku konsensusega vastu üldine näitaja, mis oleks täpsem kui SKP ja hõlmaks konkurentsivõime sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnaalast mõõdet.
2. Euroopa teadusruumi tuleks täiendavalt tugevdada ja toetada, edendades pidevalt Euroopa teadustöö infrastruktuuri teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni riiklike ja piirkondlike tegevuskavade kaudu.
3. Euroopa teadusuuringute partnerlust tuleks jätkuvalt toetada finants-, maksu- ja infrastruktuuriga seotud meetmetega ning ärgitada strateegiliste rahvusvaheliste partnerluste loomist.
4. Teadusuuringute eesmärkide kavandamisel tuleks kasutada alt üles suunatud lähenemisviisi, et mitte piirata teadlaste loovust, ning võtta arvesse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni valdkonna sidusrühmade nägemusi.
5. Võtta vastu terviklik lähenemine rahastamisvahenditele, et tagada teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni võimaluste optimaalne kasutamine Euroopas.
6. Haridusasutusi tuleks jätkusuutlikult toetada, et nad oleksid teadlikud tööstuse vajadustest seoses teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooniga ning võimelised neile vajadustele vastama.
7. Ärgitada ettevõtlikkust tööstussektoris, mis peaks olema avatum innovatsioonile Euroopas.
8. Kehtestada menetlus Euroopa teadusruumi teadlaste vastuvõtmise tingimuste pidevaks hindamiseks ja parandamiseks, et Euroopa teadusruum kutsuks endiselt ligi tippteadlasi.

9. Pöörata eritähelepanu VKEde innovatsioonivõimele ning nende panusele teadusuuringutesse, tehnoloogiaarendusse ja innovatsiooni.
10. Suurendada võimalusi avardavate tehnoloogiate, näiteks info- ja sidetehnoloogia rahastamist, võttes arvesse asjaolu, et need tehnoloogiad on isenesest innovatsiooniallikad teiste teadusvaldkondade jaoks. ■

Finantssüsteem sotsiaalse turumajanduse tugevdamiseks Euroopas

Ülemaailmne finantskriis on hävitanud eri finants-toodetes investeringuid mitme tuhande miljardi USA dollari suuruse summa ulatuses. Euroopa valitsused on teinud riiklikul ja Euroopa tasandil drastilisi jõupingutusi finantssüsteemi päästmiseks ja stabiliseerimiseks. Nad on seejuures jõudmas oma tegutsemisvõimaluste piirini.

Euroopa Komisjoni loodud ja Jacques de Larosièrē juhitud töörühm koostas aruande, milles käsitletakse vaid osaliselt kriisi põhjuste ja selle mõjude kompleksust. Lisaks ei uurita aruandes põhjalikult võimalikke lahendusi ega esitata ettepanekuid piisavalt ulatuslike muutuste tegemiseks, et luua võrdsed võimalused kõigile finantsturul tegutsejatele.

Selleks, et aidata Euroopa poliitikutel minna finantsturgude ümberkorraldamisega kriisi-ohjamisest kaugemale ja taastada finantsasutuste usaldusväärsus, esitab komitee järgmised meetmed, mida peaksid toetama Euroopa ja liikmesriikide majanduse elavdamise kavad ja täiendavad usaldust süvendavad meetmed.

1. Tuleks välja töötada rahvusvahelise ja Euroopa tasandi panganduse tõhus ja tulemuslik reguleerimis- ja järelevalvestruktuur, millega tagatakse finantsturu stabiilsus ja läbipaistvus tarbijatele, riiklikele järelevalveasutustele, investoritele ja teistele sidusrühmadele ning määratletakse selgelt finantsasutuste juhtide, finantsnõustajate, tootearendajate, reitingu-

agentuuride ja teiste finantsturul tegutsejate kohustused sellisel viisil, et usaldus püsivalt tagasi võita.

2. Kavandatud süsteem peaks määratlema üheselt mõistetavad regulatiivsed ja järelevalvekohustused riiklikul, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil, looma organid, mis tagavad ametkondade nõutava koostöö ning kaitsma finantssektoris tegutsejate isikliku rikastumishimu ja kollektiivse egoismi eest. Samuti peab süsteem kaasama läbipaistvuse tagamiseks kodanikuühiskonna esindusorganeid ja tagama selle, et pangandussektor keskendub oma põhitegevusele, milleks on vajaliku kapitali pakkumine reaalmajandusele.
3. Finantsturul tegutsejate kasumijahti tuleb suunata nii, et reaalmajandus sellest kasu saaks. On vaja luua vahend Euroopa hoiuste suunamiseks tootlikesse investeringutesse.
4. Tuleb tagada nii eelkontroll, mis aitaks määratleada uutes toodetes ja pakkumistes sisalduvad ohud, kui ka asjatundlike ja pädevate organite poolt läbiviidav pidev järelevalve.
5. Selline uus finantsarhitektuur peaks toetama Euroopa finantsteenuste ühisturgu, arvestades samas riiklike turgude eripärasid ja toetama vastastikkuse põhimõttele tuginevaid või üldist huvi teenivaid organeid.

6. Regulasiivsed nõuded peaksid kehtima kõigile turul tegutsejatele. Riskihajutamised, investeerimisfondid, riiklikud investeerimisfondid ja teised investeerimisfondid peaksid olema kohustatud oma tegevuse Euroopa kapitaliturul registreerima. Nende majanduslikud ja strateegilised eesmärgid ning nende töötajate ja juhtkonna vastutus tuleks avalikustada juhtimisaruandes. Ettevõtte tegutsemises ja äritegevuse kavandamises isiklikult osalevaid juhtivtöötajaid peaks olema võimalik isiklikult vastutusele võtta.
7. Bilansside osas tuleb taastada täielikkuse ja majandusliku realismi põhimõtted (naasmine tegeliku väärtuse juurde). Eriti pangad peaksid nende nõuetele vastama, seda ka nende kuuluvate osaluste osas, et ülehinnatud varad ei kahjustaks bilansi usaldusväärsust ning et nende osalused, ka ühingutes ja filiaalides, oleksid nähtavad. ■

Ühtekuuluvuspoliitika: panus reaalmajandusse

Praegune kriis on välja toonud püsivad struktuurilised nõrkused Euroopa majanduses. Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitikas tuleks nende nõrkade külgedega sihipärasemalt arvestada.

Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitikaga, mida rahastatakse struktuurifondidest kogusummas 347 miljardit eurot programmiperioodil 2007–2013 (100 eurot elaniku kohta aastas), soodustatakse investeringuid reaalmajandusse. Ligikaudu 70 % ühtekuuluvusele eraldatud rahalistest vahenditest suunatakse Lissaboni tegevuskava prioriteetidele, nagu teadustegevuse ja innovatsiooni toetamine, infrastruktuuri parandamine ning inimkapitali potentsiaali arendamine.

Euroopa Komisjoni majanduse elavdamise kavas sätestatakse struktuurifondide toetust saavate projektide kiirendamine ning rahaliste vahendite eraldamine vastavalt kriisist tulenevatele vajadustele. Projektide suurem eelrahastamine ja oluliste projektide hüvitiste kiirendamine aitab Euroopa Komisjoni arvates kaasa Euroopa majanduse taaskäivitamisele majanduslanguse praeguses kriitilises etapis.

Komitee toetab täielikult komisjoni konkreetsete meetmete ettepanekuid ühtekuuluvuspoliitika ja struktuurifondide valdkonnas. Ta leiab, et Euroopa, riiklikul ja piirkondlikul tasandil olemasolevate vahendite ennetav, kooskõlastatud ja tõhus kasutamine saab aidata Euroopal väljuda kriisist tugevamana. Sellega seoses soovib komitee võtta järgmisi meetmeid.

1. Struktuurifondide peamiseks rolliks peab jääma panuse andmine Euroopa piirkondade suuremasse lähenemisse ning olulise infrastruktuuri rajamisse hiljuti ühinenud liikmesriikides, arvestades samas Lissaboni tegevuskava prioriteete parema kooskõlastamise kaudu komisjoni eri talituste vahel.
2. Ühenduse õigusakte ja tavad tuleks lihtsustada ning kohendada vastavalt tegelikele vajadustele. Hädavajalik on struktuurifondide ja regionaalpoliitika parem haldus: nii komisjon kui ka liikmesriigid peaksid heaks kiitma organiseeritud kodanikuühiskonna ja erasektori, eelkõige VKEde ja sotsiaalmajanduslike organisatsioonide aktiivse osalemise projektide koostamisel ja elluviimisel.
3. Komisjon peaks koostama konkreetsed ettepanekud, et lahendada regionaalpoliitika raames koostatavate projektide eelrahastamisega seotud probleemid, nagu pikad makseperioodid, projektide ettepanekute jätkusuutlikkus ja vähese tähtsusega abi eeskirjad.
4. Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika ei tohiks piirduda üksnes finantsprogrammidega. Kõrvuti praeguste programmide elluviimisega toetab komitee kindlalt tulevikku suunatud Euroopa ühtekuuluvuspoliitikat, milles pööratakse erilist tähelepanu linnadele, suurtele linnastutele ja suurlinnapiirkondadele. ■

Euroopa uue sotsiaalvaldkonna tegevuskava suunas

Majanduskriis ei oleks tohtinud muutuda sotsiaalseks kriisiks. Kuigi tänu Euroopa sotsiaalmudelile on võimalik leevendada kriisi tagajärgi kodanikele, peab Euroopa Liit maailmamajanduse kriitilist olukorda arvestades taas rõhutama oma sotsiaalpoliitika eesmärgi ja ambitsioone.

Et anda kodanikele tagasi usaldus ühtse ja solidaarse Euroopa vastu, peavad ELi institutsioonid käivitama uue sotsiaalvaldkonna tegevuskava, mis vastab kodanike vajadustele globaliseerumise selgete väljakutsete kontekstis ning tugineb solidaarsuse, töötajate austamise, sotsiaalsete põhistandardite ja majanduse konkurentsivõime ühisele tugevdamisele. Kõik aluslepingutega ette nähtud vahendid tuleb tõhusalt ühendada, et luua 2010. aasta järgseks perioodiks pikaajaline tegevuskava, mis hõlmab õiguslikud meetmed, avatud koordinatsiooni meetodi, sotsiaalse dialoogi ja kodanikuühiskonna dialoogi, millesse kaasatakse kodanikualgatused.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et Euroopa uus sotsiaalvaldkonna tegevuskava peaks keskenduma eelkõige järgmistele aspektidele.

1. Lissaboni lepingus sisalduvad sotsiaalvaldkonna uued eesmärgid, eriti täielik tööhõive ja sotsiaalne progress.
2. Euroopa sotsiaalmudelile pühendatud teise Euroopa Ülemkogu (Hampton Court 2) ning komitee poolt toetatava sotsiaalse tegevlikkuse teemalise kodanike tippkohtumise kavandamine.
3. Sotsiaalsete põhiõiguste tagamine, nagu need on määratletud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.
4. Sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna panus tegevuskava koostamisel.
5. Sotsiaalse jätkusuutlikkuse harta vastuvõtmine, et kehtestada tulemuseesmärgid sotsiaalkaitse valdkonnas.
6. Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioonide ratifitseerimine ja rakendamine.
7. Moodsa tööturupoliitika määratlemine ja rakendamine, et võimaldada ennetada muutusi sotsiaalpartnerluse ja teadmiste suurendamise abil.
8. Tööhõivet soodustavate sotsiaalsete eeskirjade rakendamine, et tagada kõrge töö kvaliteet, õiglane tasu ja liikuvuse võimalused.
9. Tulevikku suunatud õigusraamistiku vastuvõtmine, et võimaldada vastu võtta teatud direktiivid ja/või neid parandada, kaotada erandid ning ennetada uusi tööhõivevorme ja töökohas esinevaid uusi ohte.
10. Sotsiaalpartnerite ja organiseeritud kodanikuühiskonna kaasamine ühenduse sotsiaalvaldkonna õigusaktide ülevõtmisse, rakendamisse ja hindamisse.

11. Sotsiaalvaldkonnas ELi õigusraamistikku täiendava kaas- ja isereguleerimise ning kokkulepete, vabatahtlike tegutsemisjuhiste, standardite jne arvessevõtmine vastavalt ettevõtete sotsiaalse vastutuse põhimõtetele.
12. Stabiilse õigusraamistiku vastuvõtmine riikidevaheliste kollektiivlepingute edendamiseks.
13. Osalusdemokraatia, sotsiaaldialoogi ja kodanikuühiskonna dialoogi tugevdamine Lissaboni lepinguga avanenud uute võimaluste kaudu.
14. Kodanike algatusõigus lisavahendina kodanikele lähemal seisva sotsiaalse Euroopa edendamiseks.
15. Lissaboni lepingu raames toimuva tõhustatud koostöö pakutavate võimaluste kaalumise, võimaldades liikmesriikidel minna sotsiaalpoliitika valdkonnas kaugemale ja teha kiiremaid samme.
16. Avatud koordinatsiooni meetodi parandamine kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete eesmärkidega, sotsiaalsete näitajatega ja kohaliku tasandi sotsiaalvaldkonnas tegutsejate kaasamisega. ■

Euroopa sotsiaalmeetmete kava taaselustamine

Komisjoni muudetud sotsiaalmeetmete kavas määratletakse tulevaste aastate poliitilised prioriteedid ning valdkonnaülesed ja mitmemõõtmelised konkreetsed meetmed, mis katavad laia valdkondade spektrit alates tööhõivepoliitikast kuni hariduse, tervishoiu, sisserände ja kultuuri-devahelise dialoogini.

Kõnealune kava võeti vastu enne 2008. aasta suve. Ulatusliku rahvusvahelise finants- ja majanduskriisi valguses on hädavajalik, et Euroopa Liit seisaks sellise Euroopa eest, mis põhineb vastastikku tugevdaval solidaarsusel, töötajate austamisel ja majanduslikul konkurentsivõimel. Seepärast kutsub komitee üles võtma vastu tõelise sotsiaalpoliitilise tegevuskava ja taaselustama järgmistel meetmetel põhineva sotsiaalmeetmete kava.

1. Rakendada meetmeid aktiivseks võitluseks vaesuse, diskrimineerimise ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, mille hulgas on sotsiaalvaldkonna tulemuseesmärgid, patsientide riigiüleste õigustega arvestamine ja põlvkondadevahelise solidaarsuse edendamine.
2. Õelda selgesti välja, et liikuvus eesmärgina on kõikide võimalus, ja selgeks teha, et sotsiaalsed põhiõigused on majanduslike vabaduste ja konkurentsireeglite suhtes ülimalislikud; vajaduse korral tuleb rakendada poliitilisi ja õiguslikke meetmeid, et vältida võõrandamatute sotsiaalsete põhiõiguste rikkumine ja hajutada ebamäärasus, mis võis

tekkida Euroopa Liidu Kohtu otsuste tagajärjel teenuste vaba osutamise ja töötajate vaba liikumise kohta.

3. Võtta arvesse soolist võrdõiguslikkust kui Euroopa Liidu majanduskasvu, tööhõive ja sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärkide saavutamise seisukohalt hädavajaliku põhimõtet ning võtta konkreetseid meetmeid meeste ja naiste jätkuva palgaerinevuse osas.
4. Tugevdada avatud koordinatsiooni meetodit, kasutades selleks eelkõige enam kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid näitajaid.
5. Tugevdada sotsiaalpartnerite vaheliste suhete süsteeme Euroopa Liidu ja liikmesriikide tasandil: tagada nõuetekohane konsulteerimine Euroopa sotsiaalpartneritega Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 138 alusel selleks, et tagada oma ühiste pikaajaliste tööprogrammide rakendamine ja edendada riikidevahelisi kollektiivlepinguid stabiilse õigusraamistiku abil.
6. Toetada liikmesriike turvalise paindlikkuse (*flexicurity*) ühiste põhimõtete kohandamisel, ühtlustamisel ja jälgimisel tihedas koostöös sotsiaalpartneritega: sotsiaaldialoogi rolli tugevdamiseks turvalise paindlikkuse arutelus tuleb kollektiivläbirääkimiste jaoks vastu võtta stabiilne õigusraamistik.

7. Kohandada koolitust ja haridust tööhõive parandamiseks, teha kindlaks tööturul vajaminevad oskused ning tagada nõudmise ja pakkumise vaheline tasakaal koolituste osas ning parem juurdepääs elukestvate õppele kõigile vanuse- ja ühiskonnarühmadele.
8. Pöörata senisest enam tähelepanu töökoha innovatiivsemaks muutmisele ja uutele erialastele oskustele, edendada kutsekvalifikatsioonide tunnustamise täpsustamist ja lihtsustamist. ■

Võitlus sotsiaalse tõrjutusega

Üks kuuest eurooplasest elab allpool vaesuspiiri. Sotsiaalse tõrjutuse protsess, mis võib olla kas vaesuse põhjus või tagajärg ning mis süveneb majanduskriisi aegadel veelgi, on suur väljakutse nii Euroopa kui ka riikide poliitikutele ning kõik majandus- ja sotsiaalvaldkonna osalejad peavad tegutsema koos, et aidata sellele väljakutsele vastata.

Komitee arvates on sotsiaalse tõrjutusega tõhusamaks võitlemiseks Euroopa Liidu tasandil hädavajalikud järgmised meetmed.

1. Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta (2010) on väga oluline algatus, ent kriisi tagajärgedega tõhusamaks võitlemiseks tuleb algatusele eraldada rohkem vahendeid.
2. Sotsiaalpartnerid ja teised asjaomased sidusrühmad peavad olema aktiivsemad kaasatust käsitlevate riiklike tegevuskavade ettevalmistamisel.
3. Isikute puhul, kelleni tavapärased toetusmehhanismid ei ulatu, tuleks aktiivse kaasamise valdkonnas rakendada nn sotsiaalse eksperimendi meetodit ning Euroopa Komisjon peaks looma Euroopa võrgustiku nimetatud meetodi rakendamise jälgimiseks.
4. Euroopa Sotsiaalfond peaks andma suuremat toetust sotsiaalvaldkonna osalejatele, kes loovad tööhõive- ja koolitusprojekte ebasoodsas olukorras olevate inimeste jaoks.
5. On vaja kehtestada seadusega ettenähtud „turvavõrgud“, mis pakuksid minimaalseid sotsiaalseid standardeid kõigile puudust kannatavatele isikutele, sealhulgas miinimumsissetulekut ja elamisväärsset pensioni, samuti juurdepääsu finantsteenustele ja kõrge kvaliteediga tervishoiu- ja sotsiaalteenustele.
6. Euroopa Liidu tööhõivesuunised peaksid sisaldama rangeid meetmeid võitlemaks takistustega, mis piiravad naiste juurdepääsu tööturule ja põhjustavad naiste ja meeste palkade jätkuvat erinevust. See vähendab naiste sotsiaalkaitset ja pensioni.
7. Kõigi sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise meetmete prioriteet peaks olema suunatud vaesusele laste hulgas, varasele koolist väljalangemisele ja mõnikord keerulisele üleminekule koolist tööellu.
8. Eakatele isikutele osutatavate teenuste toetamiseks tuleks luua spetsiaalne fond, et toetada nende juurdepääsu rahuldust pakkuvatele tegevustele, nagu töö, vabatahtlik töö, elukestev õpe ja teised sotsiaalsed tegevused.
9. Tuleks väärtustada puuetega inimeste sotsiaalsete põhiõiguste austamist kokkulepitud kaasatuse näitajate, usaldusväärsete statistiliste andmete ja mõõdetavate tööhõive sihtmärkide alusel. Rohkem tuleks kasutada ELi struktuurifondide määruuses sedastatud klauslit puuetega inimeste diskrimineerimise

vastu. Riiklike ühendusi tuleks tihedamalt kaasata puuetega inimeste juurdepääsu parandamisse haridusele ja koolitusele ning töökohtade lihtsamini juurdepääsetavaks muutmise.

10. Euroopa institutsioonid peaksid vastu võtma tõhusa õigusliku aluse koos romsid käsitleva sidusa tervikliku strateegia ja institutsioonilise platvormiga, mis võiks aidata kujundada Euroopa poliitikat romide kaasamiseks.

11. Kõikide diskrimineerimise vormide vastast võitlust käsitlev direktiiv ning samuti mitmekordse diskrimineerimise direktiiv tuleks vastu võtta ilma viivitusteta, et saavutada täielik kooskõla Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 13. ■

Kolmandate riikide kodanike integreerimise edendamine

Integratsioon on kahesuunaline protsess, mis rajaneb kolmandate riikide kodanike ja vastuvõtva ühiskonna õigustele ja kohustustele. Integratsioonipoliitika peab olema suunatud sisserändajatele ja vastuvõtvale ühiskonnale, et luua ühiskond, mille kõik kodanikud omavad samu õigusi ja kohustusi ning jagavad demokraatliku, avatud ja pluralistliku ühiskonna väärsusi.

Komitee rõhutab sisserände positiivset mõju Euroopa kultuurilisele ja majanduslikule arengule.

Tööhõive on integratsiooniprotsessi üks võtmelement. Komitee toetab seaduslike kanalite avamist tööjõu sisserändeks, samuti poliitikat võitlemaks sageli ärakasutamise ohvriks langevate ebaseaduslike sisserändajate töölevõtmise vastu. Ent komitee on seisukohal, et ebaseadusliku töötamise vastu ei saa võidelda vaid töötajaid karistades.

Kolmandate riikide kodanike kultuurilise, sotsiaalse ja majandusliku integreerimise parandamiseks soovib komitee võtta Euroopa Liidu institutsioonidel järgmisi meetmeid.

1. Edendada nn kodanike integratsiooni, mis tugineb põhimõttele viia sisserändajate õigused ja kohustused kooskõlla ülejäänud rahvastiku õiguste ja kohustustega ning kodakondsuse põhimõttelisele käsitusele.
2. Tagada Euroopa integratsioonifoorumi aktiivne toimimine ja anda sellele tõeline roll integratsioonipoliitika väljatöötamisel ja hindamisel.
3. Konsulteerida sisserändajate huve esindavate ühendustega integratsioonipoliitika väljatöötamisel ja kaasata need asjaomases valdkonnas rakendatavatesse programmidesse.
4. Eraldada integratsioonimeetmeteks piisavaid vahendeid ning toetada kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, et tagada nende tegutsemine antud valdkonnas.
5. Toetada nende sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste organisatsioonide täiendavaid jõupingutusi, kes võivad julgustada tavasid, mis edendavad sotsiaalset integreerumist ja võitlust rassismi ja ksenofoobia ning kõigi teiste diskrimineerimise vormide vastu.
6. Tagada avatud koordineerimise meetodi täielik rakendamine integratsioonipoliitika valdkonnas.
7. Toetada sotsiaalvaldkonna osapooli sisserändajate osalusintegratsioonil põhinevate tööhõive ja kutseõppe projektide rakendamisel; see võimaldab projektidest kasusaajatel neis võrdsetel alustel osaleda.

8. Kaasata ka ametiühingud ja tööandjate ühendused ametiasutuste poolt võetavatesse ebaseadusliku töötamise vastastesse meetmesse.
9. Algatada Euroopa tasandil arutelu seadustamismeetmete väljatöötamise võimaluste üle, vältides samas ebaseadusliku sisserände käsitlemist seadusliku sisserände „tagauksena“.
10. Luua ebaseaduslikku tööd kõige enam kasutatavates valdkondades seadusliku sisserände võimalused, mida toetatakse nn musta töö tagajärgi selgitava teavitus- ja harimiskampaaniaga. ■

Põhiõiguste austamine

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva tõelise Euroopa ala loomine peab tagama õige tasakaalu nende kolme mõõtme vahel, et kaitsta demokraatlikke väärtusi, mida seni vastuvõetud õigusaktidega ei ole alati piisavalt järgitud. Lissaboni lepingu juurde kuuluv Euroopa Liidu põhiõiguste harta on Euroopa mudeli nurgakivi ning kõik Euroopa tasandil vastuvõetud poliitikad ja otsused peavad olema sellega kooskõlas.

Eelkõige sisserändepoliitikas ja õigusaktides tuleks täielikult austada igaühe põhiõigusi ning võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtet.

Komitee soovib rõhutada ka üldhuviteenuste olulisust, mis on kirja pandud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja määratletud Lissaboni lepingule lisatud protokollis.

Põhiõiguste suurema austamise tagamiseks neis kahes valdkonnas, mis puudutavad eelkõige majanduslikku ja sotsiaalset tegevust, kutsub komitee Euroopa Liidu institutsioone üles võtma järgmisi meetmeid.

1. Tagada organiseeritud kodanikuühiskonna võimalikult suur esindatus uue Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti haldusnõukogus ja foorumis.
2. Laiendada Euroopa Liidu kodakondsust kolmandate riikide kodanikele, kes on mõne Euroopa Liidu liikmesriigi alalised või pikaajalised elanikud.
3. Lisada ühise sisserändepoliitika aluseks olevast kümnest ühisest põhimõttest koosnevasse nimekirja kaks uut põhimõtet: põhiõiguste ja -vabaduste ning õigusriigi austamine.
4. Kiiresti vastu võtta horisontaalne direktiiv, millega luuakse ühesugused õigused liikmesriigis seaduslikult elavatele kolmandatest riikidest pärit töötajatele.
5. Ratifitseerida pärast Lissaboni lepingu jõustumist ÜRO konventsioon võõrtöölise kaitse kohta.
6. Valida Lissaboni lepingu jõustumisel ennetav lähenemisviis, et ennetada sisserändega seotud algatusi, mis kuuluvad nüüd tavapärase õigusloomeprotsessi alla, ning tagada, et nende elluviimisel austatakse täielikult inimõigusi ja põhivabadusi vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste hartale.
7. Koostada ühenduse algatus, et käivitada tõeline arutelu üldhuviteenuseid käsitlevate suuniste koostamise üle, kuna need on olulised Euroopa Liidu sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse seisukohalt, arvestades globaliseerumist ja Lissaboni lepingus sisalduvat kasutajaõiguste ja üldise juurdepääsu edendamise eesmärki. ■

Uuendamine säästva arengu kaudu

Säästev areng ja selle kolm sammast – keskkonnaalased, sotsiaalsed ja majanduslikud kaalutlused – peavad olema Euroopa majanduse taastamise ja elavdamise kava keskmes ning edasise poliitika tõeliseks lähtekohaks. Euroopa taaskäivitamise kava peaks teostuma uue säästva kokkuleppe (*New Deal*) kujul ning sellest peaks saama positiivne vahend säästva arengu edendamiseks. Euroopa Liidul tuleb kasutada kõiki olemasolevaid vahendeid, et edendada vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitaval tehnoloogial põhinevat kasvu, energiatõhusust ja tooraine ratsionaalset kasutamist ning toetada säästvat tarbimist ja tootmist.

SKP kasvu seadmine keskseks poliitiliseks eesmärgiks toob kaasa tõsiseid moonutusi. Kasvu ei saa mõõta üksnes kvantitatiivsetel alustel. SKP ei hõlma paljusid inimeste heaolu jaoks olulisi sotsiaalseid ja keskkonnategureid, kuna kõrvaltoodete ja teenustega ei kaubelda turul. Vaja on välja töötada alternatiivsed näitajad, mis mõeldaksid paremini edusamme säästva arengu suunas.

Heaolu ümberhindamiseks säästva arengu seisukohalt soovib komitee võtta järgmisi meetmeid.

1. Muuta säästev areng Euroopa kogu majandus-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitika ühiseks üldeesmärgiks. 2010. aastal peaks Euroopa Liit vastu võtma ühtse kõikehõlmava strateegia säästva arengu edendamiseks, mis peaks sisaldama kolme olemasoleva strateegia – Lissaboni strateegia, säästva arengu strateegia ning kliima- ja energiastrateegia – põhielemente.
2. Vaadata läbi Euroopa Liidu eelarve säästva arengu seisukohalt. Avaliku sektori kulutustes tuleb arvesse võtta majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid aspekte ning tulevaste põlvkondade õigusi tuleb pidada sama olulisteks kui praeguse põlvkonna omi.
3. Töötada välja uusi meetmeid inimeste heaolu ja säästva arengu edendamiseks ning kasutada neid SKP asemel üha sagedamini eesmärkide ja poliitika määratlemisel.
4. Avaldada Euroopa Liidu välispoliitika kaudu survet, et samalaadset lähenemisviisi säästvale arengule kasutataks ka mujal maailmas, et tagada võrdsed tingimused arengule ning tööstusliku konkurentsivõime mittekahjustamine.
5. Seitsmes teadusuuringute raamprogramm peaks keskenduma säästva arengu peamistele valdkondadele, nagu keskkonnatehnoloogiad ja puhas energia. ■

Loodusliku kapitali säästev majandamine

Loodusvarad on meie looduslik kapital ja seetõttu majanduse selgroog. Meie heaolu ja tulevik, nagu ka meie majanduse õitseng sõltuvad looduse pakutavate ressursside säästvast ja vastutus-tundlikust kasutamisest.

Viimase veerandsaja aasta jooksul on maailma majanduskasv kahekordistunud, kuid 60 % ökosüsteemist, mis tagab toidu, vee, energiat ja puhta õhu, on kas halvemas olukorras või seda kasutatakse ebasäästlikult.

Bioloogilise mitmekesisuse hoidmine on esmatähtis mitte ainult eetilistel, vaid ka majanduslikel põhjustel. Ökosüsteemi teenuste vähenemisest tulenev majanduslik kahjum on juba praegu hinnanguliselt sadu miljardeid eurosid.

Euroopa Liidu toetused peaksid olema loodusvarade säästva majandamise liikumapanevaks jõuks. Olenevalt eelistatud viljelemise viisist võib põllumajandus avaldada bioloogilisele mitmekesisusele soodsat või ebasoodsat mõju. Ka Euroopa Liidu ühine kalanduspoliitika peaks olema üks vahend bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks, liikudes üksnes liigipõhiselt haldamiselt ökosüsteemidel põhineva haldamise suunas.

Selleks, et Euroopa Liidu poliitikad aitaksid kaasa meie loodusliku kapitali säästvale majandamisele, soovib Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtta järgmisi meetmeid.

1. Tegutseda jõulisemalt loodusvarade kasutamise tõhustamiseks, mis ei puudutaks mitte üksnes energiat, vaid ka tooraineid ja vett, tagades eeskätt kehtivate õigusaktide täieliku rakendamise bioloogilise mitmekesisuse, vee- ja jäätmemajanduse valdkonnas.
2. Tagada bioloogilise mitmekesisuse kaitse valdkonnas kehtivate õigusaktide tõhus rakendamine.
3. Töötada välja tuleviku ühine põllumajanduspoliitika ja ühine kalanduspoliitika ning rakendada neid viisil, mis tõhustab loodusvarade kaitset.
4. Hoogustada Euroopa mullakaitse raamdirektiivi takerdunud vastuvõtmist.
5. Võtta arvesse veepuudust ning kavandada veepoliitika raamdirektiivi läbivaatamise käigus meetmeid vee raiskamise vastu võitlemiseks.
6. Võtta enam arvesse maailma metsade tähtsust bioloogilise mitmekesisuse säilitajana, süsinikdioksiidi ladustamise kohana, bioenergia allikana, kõrbestumise vältimise viisina ja ehitusmaterjali allikana. ■

Tegevuse tõhustamine kliimamuutustega võitlemiseks

Kliimamuutused on kogu maailma jaoks praegu üks suurimaid väljakutseid. Kliimamuutustega võitlemiseks on meil vaja kõigi tasandite tugevat poliitilist tahet ning otsusekindlat ühiskondlikku pühendumist.

Selleks, et maakera temperatuur ei tõuseks enam rohkem kui 2 °C võrreldes eelindustriaalse ajajärgu tasemega, tuleb kasvuhoonegaaside heitkoguseid maailmas oluliselt vähendada. Võrreldes 1990. aasta tasemega peavad arenenud riikide heitkogused vähenema 2020. aastaks 25–40 % ja käesoleva sajandi keskpaigaks 60–80 %. Selleks tuleb meie elamis-, tootmis- ja tarbimisviisi täielikult muuta. Edu saavutamiseks peavad ühiseid jõupingutusi tegema kõik saastajad, kes kogunevad 2009. aasta detsembris Kopenhaagenis toimuva ÜRO koostamise raames. Euroopa peab oma territooriumil võtma usaldusväärseid meetmeid ja olema valmis vähendama CO₂ heitkoguseid 2020. aastaks 30 % võrra, nagu ta teatud tingimustel lubas.

Vajalik majanduslik üleminek pakub võimalusi, ent esitab ka olulisi väljakutseid. Ühelt poolt võivad rohelised tehnoloogiad luua Euroopas uusi töökohti, teisalt peavad rohkelt süsinikdioksiidi tootvad tööstused oma heitkoguseid märkimisväärselt vähendama. Ülemineku saavutamiseks peavad kõik sidusrühmad andma panuse läbipaistvasse majanduse juhtimisse, avalikustades eri poliitika-meetmete ja tehnoloogiate kulud ja eelised.

Komitee palub Euroopa institutsioonidelt tugevat pühendumist võitlusele kliimamuutuste vastu, viies ellu eelkõige järgmisi soovitusi.

1. Sõlmida 2009. aasta detsembris Kopenhaagenis Kyoto protokolliga järgne ambitsioonikas kokkulepe, mis hõlmaks kõigi peamiste CO₂ heidete tekitajate tugevat pühendumist ühise, kuid diferentseeritud vastutusvaldkondade põhimõtte alusel, et jõuda heitkoguste üldise vajaliku vähendamiseni, säilitades samal ajal Euroopa tööstuse konkurentsivõime.
2. Võtta võimalikult kiiresti vastu täiendavaid õigusakte, et saavutada ELi heitkoguste vähendamiseks seatud piirmäärad, eesmärgiga jõuda 2020. aastaks heitkoguste 30 % vähendamiseni juhul, kui Kopenhaagenis jõutakse kokkuleppele, ning lisada kõik asjaomased tööstussektorid heitkogustega kauplemise süsteemi.
3. Jälgida, et Euroopa Liidu rahaliste vahendite kasutamine vastaks vähem CO₂ heiteid tekitava arengu eesmärkidele, sh kvalifitseeritud tööjõu koolitamisele kõnealuses valdkonnas.
4. Tagada, et keskkonnaküsimustega tegeletaks kulutõhusalt, võttes kõigi energialiikide hinnas arvesse välistegureid, sh sotsiaalseid kulutusi, ning arvestades globaalset konkurentsivõimet. Konkureerivaid energiatehnoloogiaid tuleb hinnata kogu nende olelusringi kulude ja eeliste alusel.
5. Lisaks püüdlustele kliimamuutuste mõjude piiramiseks teha jõupingutusi kohanemiseks juba teada olevate kliimamuutustega: tormide, põudade ja üleujutuste ennetamiseks ja haldamiseks, toiduainetootmise kohandamiseks vastavalt muutunud kliimale ning rännete ja uute haiguste ennetamiseks. ■

Energiajulgeoleku muutmine tõeliseks ühiseks eesmärgiks

50 % Euroopa Liidu energiavajadusest täidetakse impordi kaudu ning kui selles osas midagi ette ei võeta, kasvab impordi osakaal 2020.–2030. aastaks 70 %-ni. Hiljutine teine gaasikriis Ukraina ja Venemaa vahel näitas selgelt, et on aeg liikuda Euroopa tõelise energiajulgeoleku poliitika suunas.

Energiavarustuse kindlus ei tähenda üksnes füüsilist juurdepääsu energiale, vaid ka võimalust saada energiat ühiskonnale vastuvõetava hinnaga. Ainus edukas viis praeguse energia- ja kliimamuutusega seotud kriisi vältimiseks on kiiresti muuta maailmamajanduse energiabaasi sellisel, et kaotada praegune ülemäärane sõltuvus fossiilkütuste kasutamisest. Seepärast on vähem süsinikdioksiidi tekitavale majandusele üleminekuks vaja muuta aktiivne ja vastutustundlik energia- ja kliimapoliitika osaks Euroopa Liidu välispoliitikast.

Võttes arvesse ülemaailmseid väljakutseid ning energiatootjate ja -tarbijate vastastikust sõltuvust, leiab komitee, et liikmesriigid ja kõik teised sidusrühmad peavad tegema Euroopa Liidu energiajulgeoleku suurendamiseks ühiseid jõupingutusi, mis põhinevad järgmistel soovitudel.

1. Kavandada täpse ajakava alusel suuri investeeringuid energia infrastruktuuridesse, et muuta Euroopa energiarustusvõrgustik sobivaks väiksemate, detsentraliseeritud taastuvenergiaallikate kasutamiseks ning panna alus üleeuroopalisele energiasolidaarsusele, nii et Euroopa Liidu naftanõudluse kasv võiks lähiaastatel peatuda.
2. Põhjalikult uurida tuumaenergiaga seotud võimalusi ja riske.
3. Edasi arendada ja asjakohaselt rakendada hindamisi tehnoloogiliste valikute mõju kohta säästvale arengule, eelkõige biokütuste mõju kohta keskkonnaalasele olelusringile. Komitee leiab, et nõue asendada diislikütus või bensiin osaliselt agrokütusega on üks kõige väiksema tõhususe ja kõrgema hinnaga meetmeid kliimamuutuste vastu võitlemisel ning tähendab praegu rahaliste vahendite ülimalt valet kasutamist.
4. Teha aktiivset koostööd energiaalases välispoliitikas Euroopa tasandil, näidates üles solidaarsust ja töötades selle nimel, et energiat ei kasutataks rahvusvahelistes vaidlustes relvana.
5. Nõuda välislepingute läbirääkimiste kontekstis, et kolmandad riigid rakendaksid oma turul selliseid eeskirju nagu vastastikkuse põhimõte, võrdne kohtlemine, läbipaistvus ja investeeringute kaitse.
6. Konsulteerida kodanikuühiskonna esindajatega ning kaasata nad aktiivselt välise energiastrateegia kujundamisse.

7. Kavandada rahvusvahelisi gaasi- ja elektriühendusi põhja-lõuna ja ida-lääne suunal ning toetada energiarustuse mitmekesistamise projekte väljaspool Euroopa Liitu.
8. Euroopa Liidu energiarustusvõrgustiku kohandamisel lisada sellised kriisi vältimise meetmed nagu varajane hoiatus, teabevahetus ja energia ladustamine või asendamine.

Energiatõhususe potentsiaali kasutamine

Energiatõhusus ja energiasääst on kõige tasuvamad viisid, mille abil saavutada ELi kliimamuutuste ja energiapaketi raames vastu võetud eesmärgid, st eesmärk vähendada 2020. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguseid 20 % (võrreldes 1990. aastate tasemega) ning mittesiduv eesmärk vähendada 2020. aastaks Euroopa Liidu energiatarbimist 20 % (võrreldes 2020. aasta prognoosiga).

Komitee toetab nimetatud viimast eesmärki, ent soovib kehtestada ka uued konkreetset eesmärgid eri liiki toodete ja teenuste osas, eriti nende teenuste osas, millel on siseturul eriline tähtsus. Kui vähesed erandid välja arvata, ei ole liikmesriigid üles näidanud suurt pühendumist kõnealuste eesmärkide saavutamisele. See kehtib eelkõige erasektori kahe peamise energiatarbimise sektori puhul: eratransport ja elamumajandus. See muudab kodanike pühendumise veelgi vajalikumaks ning arvestades, et kodanike otsuseid selles valdkonnas kujundavad sageli kulud, on äärmiselt oluline toetada nende otsuseid majandusstiimulite ja kohase teabe kaudu.

Energiatõhususe potentsiaali täielikuks ära kasutamiseks teeb Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee järgmised soovitused.

1. Uurida konkreetsete energiatõhususe eesmärkide teostatavust eri liiki toodete ja teenuste puhul.
2. Tagada, et energiatõhususe valdkonna algatused oleksid konkreetset ja rakendatavad ning et kontrollitaks, millised on konkreetset tulemused eesmärkide täitmisel, nagu seda tehti sõidukite heidete, CO₂ heidete üldise vähendamise, kasvuhoonegaaside heidete ja taastuvenergia puhul.
3. Toetada energiatõhusust mittediskrimineerivate stiimulite ja toetustega: käibemaksu vähendamise või maksusoodustustega, mida rakendatakse energiatõhusate ja keskkonnasäästlike tehnoloogiate ostmise või olemasolevatesse hoonetesse parema soojusisolatsiooni paigaldamise korral.
4. Võtta kasutusele energiamärgistuse süsteem toidule, et anda Euroopa tarbijatele võimalus teha teadlikke valikuid selles valdkonnas.
5. Kavandada energiasäästukavad ja toetus väiksema eelarvega inimestele, kes peavad maksma kõrgemat energiahinda, ent ei saa investeerida uutesse vahenditesse kodus, et kulutusi vähendada.
6. Soodustada uute tehnoloogiate levikut, kasutades maksimaalselt Euroopa Liidu teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013), konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammi, programmi LIFE+ ning struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide pakutavaid võimalusi.
7. Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil selgelt, tõhusalt ja järjepidevalt teavitada erinevatest energiasäästu tehnoloogiatest, eri tarbimisvormide energiaalastest mõjuhinnangutest ja ametivõimude poolt kasutusele võetud stiimulitest. ■

Rahvusvaheliste organisatsioonide uuendatud juhtimine

Viimastel aastatel on organiseeritud kodanikuühiskond, valitsusvälised organisatsioonid ja arenguriigid tõstatanud mitmeid küsimusi demokraatia puudujäägi kohta mitmete rahvusvaheliste organisatsioonide otsustusprotsessis. Globaliseerumise kontekstis on neil organisatsioonidel väga oluline vahekohtuniku roll rahvusvahelistes suhetes ning arenenud ja arenguriikide ebavõrdsel kohtlemisel nende usaldusväärsust nõrgestavate juhtimisviiside tasandil. Selleks, et suurendada õiguspärasust ja vastutust, peavad need organisatsioonid arenguriike suuremal määral otsustusprotsessi kaasama ja pidama selleks struktureeritud dialoogi kodanikuühiskonnaga.

Rahvusvaheliste organisatsioonide juhtimise parandamisele kaasa aitamiseks leiab komitee, et Euroopa Liit peaks võtma arvesse järgmisi ettepanekuid.

1. Toetada ametlikku dialoogi rahvusvaheliste organisatsioonide (ÜRO, Maailmapank, IMF, OCDE, WTO, ILO) vahel tegevuse koostööstamiseks, millega saavutatakse paremaid tulemusi ning välditakse programmide omavahelist vastuolu ja vahendite raiskamist.
2. Kaasata ametlikku koostööstamise piirkondlikud valitsustevahelised organisatsioonid, et kaasata neid ÜRO aastatuhande arengueesmärkide saavutamisse.
3. Toetada arenguriikide mõjuvõimu suurendamist rahvusvahelistes institutsioonides, eelkõige IMF-s ja Maailmapangas.
4. Rahvusvahelised organisatsioonid peaksid pöörama erilist tähelepanu arenguriikide kriitilistele probleemidele seoses vaesuse, epideemiatega, keskkonna ja põllumajandustootmisega.
5. Arenguriigid peaksid saama pidevat ja katkematut abi vahendite ja oskusteabe edastamise näol, et nad saaksid rahvusvahelistes organisatsioonides tõhusalt ja tulemuslikult osaleda.
6. Võtta meetmeid innustamiseks rahvusvahelisi organisatsioone parandama läbipaistvust ja võtma ametlikult kohustuse pakkuda juurdepääsu oma dokumentidele aja jooksul, mis võimaldaks huvitatud pooltel arvamust avaldada.
7. Kaasata kodanikuühiskond olemasolevate struktureeritud mehhanismide abil rahvusvaheliste organisatsioonide töösse.
8. Valida demokraatlikult kodanikuühiskonna esindajad, kes kaasatakse rahvusvaheliste organisatsioonide toimimisse vastavalt nende esindatusele, sõltumatusele ja eksperditeadmistele, ning tagada, et nende organisatsiooni vahendeid kasutatakse läbipaistvalt.
9. Kinnitada peamisi põhimõtteid, mis peavad juhtima kodanikuühiskonna ja rahvusvaheliste organisatsioonide suhteid, sh selge kinnitus vastastikuse dialoogi edendamise kohta, igasuguse vägivalda taunimine, läbipaistvusega seotud kohustused, kohustused seoses teabe, dokumentidele juurdepääsu, konsulteerimise, hindamise ja Interneti-foorumitega. ■

Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste ülemaailmne edendamine

Majanduslike ja kultuuriliste õiguste edendamine on praegu poliitilistel, majanduslikel ja sotsiaalsetel põhjustel maailmas väga aktuaalne. Kuna majanduskriis ohustab üldiselt elatustaset ja seab küsimärgi alla arengu paljudes riikides nii põhjas kui ka lõunas, muutuvad majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused prioriteediks üha enamate riikide jaoks.

Komitee leiab, et rahvusvaheliselt tunnustatud majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste kaitse ei tohiks nõrgeneda põhjapanevate muutuste või pakiliste majandusprobleemide tõttu. Komitee soovib arvesse võtta järgmisi ettepanekuid.

1. Universaalsete õiguste kahtluse alla seadmise ja kultuurilise relativismi kontekstis ei tohi uute lähenemisviiside otsimine ohustada põhimõtet, et õigused kuuluvad jagamatult kõigile.
2. Tagada majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste tõeline tunnustamine Euroopa Liidu läbirääkimistel rahvusvaheliste organitega, välispoliitikas, arengupoliitikas, suhetes kolmandate riikidega ning käimasolevates kahe- ja mitmepoolsetes poliitilistes kõnelustes.
3. Toetada vastuvõtmise ootel oleva ÜRO majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste pakti ülemaailmset ratifitseerimist.
4. Lisada majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste küsimus ELi uute kokkulepete läbirääkimisvolitustesse.
5. Rõhutada, et on oluline kaitsta tööd ja sellega seotud õigusi, nagu need on määratletud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioonides (õigus tööle, ühinemisõigus, kollektiivne läbirääkimisõigus, mittediskrimineerimine tööol, alaealiste töö ja sundtöö keeld), ning toetada ILO koostatud inimväärse töö tagamise suuniseid.
6. Võtta arvesse ühinemisõiguse olulisust ühiskondlik-ametialaste organisatsioonide jaoks, kuna need annavad panuse konstruktivsesse dialoogi.
7. Kaaluda inimõiguste kaitsjate toetuseks kontaktpunktide (*focal points*) loomist, mis võimaldaksid Euroopa institutsioonidel ja organitel töötada osana võrgustikust vastavalt oma pädevusvaldkonnale.
8. Tunnustada sotsiaalpartnereid kui sotsiaaldialoogi põhitoetajaid Euroopa Liidu oluliste arutelupartneritena, kaasata nad täiel määral poliitilisse dialoogi ning tagada Euroopa Liidu toetus riikidele, kus sotsiaalpartnerid ja teised kodanikuühiskonna organisatsioonid töötavad keerulistes tingimustes. ■

Euroopa mudeli rahvusvaheline edendamine

Euroopa Liidu loodud poliitilise ja majandusliku integratsiooni (ühisturg), sotsiaalsete normide ja põhiõiguste kaitse mudel on praeguses maailmas seotud teiste ühiskonnamudelitega või isegi neist sõltuvuses. Uute globaalsete osapoolte tekkimine, uus rahvusvaheline tööjaotus, finantskapitali ülevõim, tootmisahela killustatus või uute kultuuriteadmiste ilmumine rahvusvahelisele areenile aitavad esile tuua kõnealuse mudeli tõhususe, kuid võivad seda samas ka nõrgestada.

Euroopa sotsiaalmudel on eriti ülemaailmse majanduskriisi ajal suutnud tänu solidaarsuse ja sotsiaaldialoogi mehhanismidele kahjulikke mõjusid pehmedada. Euroopa Liidu väljapoole suunatud poliitika kaudu mõjutab see sotsiaalmudel kolmandate riikide sotsiaalset olukorda ja säästvat arengut.

Komitee arvab, et Euroopa mudeli säilitamine ja arendamine tähendab nimetatud vastasmõjude arvestamist ning seega Euroopa integratsioonimudeli ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamist väljaspool Euroopa Liidu piire järgmiste meetmete kaudu.

1. Konstruktiiivses koostöövaimus koos teiste piirkondlike integratsiooniorganisatsioonidega maailmas edendada Euroopa integratsiooni suunavaid väärtusi ja mehhanisme, mis mitmekesisust arvestades võimaldavad luua ühist poliitikat.
2. Tutvustada Euroopa majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kogemust rahvusvaheliste partnerluste ja Euroopa Liidu arengupoliitika raames.
3. Tagada Euroopa Liidu meetmete parem kooskõlastatus ja võtta vastu ühised seisukohad erinevates rahvusvahelistes organites ja poliitikates, et saavutada Euroopa Liidu välistegevuse edu ja sotsiaalsed eesmärgid.
4. Välispoliitika prioriteetide hulgas peaksid olema meetmed, mille eesmärk on hariduse ja koolituse areng, põhilised töönormid, sotsiaalne kaitse ja sooline võrdõiguslikkus.
5. Integreerida sotsiaalne ja keskkonnamõõde ning tööhõivega seotud aspektid Euroopa Liidu ratifitseeritud kaubandus- ja assotsiatsioonilepingutesse.
6. Edendada sotsiaalset reguleerimist, läbirääkimisi sotsiaalpartnerite vahel ja universaalseid sotsiaalkaitstesüsteeme kui Euroopa Liidu arengupoliitikat läbivat joont.
7. Kutsuda Euroopa rahvusvahelisi ettevõtteid üles edendama sotsiaaldialoogi kooskõlas Euroopa lähenemisviisiga ettevõtete sotsiaalsele vastutusele neis sektorites ja kolmandates riikides, kus need ettevõtted tegutsevad.
8. Edendada rahvusvahelise finantssüsteemi reguleerimise ümberkujundamist.

9. Töötada rände valdkonnas välja ennetavad ja terviklikud poliitikameetmed, mis lihtsustavad sisserändajate päritoluriikide ja vastuvõtivate riikide vahelist ühist arengut.
10. Innustada WTO-d tegema koostööd ILO-ga töötajate õiguste teemal, et asetada inimväärse töö tagamise eesmärk globaalse valitsemise keskmesse.
11. Rahvusvahelised finantsasutused peaksid senisest enam seadma oma tegevusmeetmed vastavusse inimväärse töö tagamise eesmärgiga.
12. Võtta Euroopa Liidu välistegevuses arvesse järgmisi olulisi aspekte: organiseeritud kodanikuühiskonna organisatsioonide tugevdamine, osalusmehhanismide ja dialoogi loomine piirkondlikku ja globaalset integratsiooni edendavate asutustega, kodanikuühiskonda esindavate organisatsioonide tunnustamine kaubandus- ja assotsiatsioonilepingutes, struktureeritud dialoogi edendamine Euroopa Liidu ning kolmandate piirkondade või riikide sotsiaalpartnerite ja -organisatsioonide vahel. ■

Ülemaailmne toidunappus ja Euroopa arengupoliitika

Maailmas kannatab ligikaudu 860 miljonit inimest äärmise vaesuse tõttu pideva nälja all ning kuni 2 miljardit inimest elab tingimustes, kus vaesuse erineva määra tõttu ei ole toiduga kindlustatus kogu aeg tagatud. Toiduga kindlustatus on keeruline küsimus, kuna see sõltub mitmetest erinevatest teguritest, mille koostoime põhjustas 2008. aastal tõelise ülemaailmse toidukriisi.

Lisaks toiduga kindlustatuse küsimusele tõstatub ka küsimus toidusõltumatuses, mis tähendab rahvaste õigust määratleda ise oma toiduainete- ja põllumajandustoodang, samuti keskkonناسäästlike kaubanduspoliitikate ja -tavade edendamise teema. Neil aspektidel on oluline tähtsus arengumaades, kus vähemalt 70 % elanikkonnast elab maapiirkondades. Põllumajandussektori tähtsus arengumaade majandusele tähendab seda, et põllumajandus on säästva arengu, töökohtade loomise ja väljarände pidurdamise seisukohalt võtmetähtsusega valdkond, mis võimaldab vaesust vähendada.

Toiduga kindlustatuse parandamiseks rahvusvahelisel tasandil soovib komitee võtta Euroopa Liidu arengupoliitika raames järgmisi meetmeid.

1. Põllumajandussektor tuleb muuta strateegiliseks arenguprioriteediks. Lühiajalise, keskpika ja pikaajalise põllumajanduspoliitika kavandamine koostöös kohalike põllumajandustootjate ühendustega peaks aitama kaasa toiduainetesektori isemajandamisele ja töötleva tööstuse arengule ning piirama elanike maapiirkonnast lahkumist.
2. Otsuste tegemisel arengu, toidu ja uute energiatehnoloogiate kohta tuleks arvestada nii sotsiaalset ja majanduslikku võrdsust kui ka piirkondliku arengu edendamist. Tuleb välja töötada paremad strateegiad eluks vajalike põhielementide (vesi, toit, eluase, energia, sissetulek) jaotamiseks ja selliste investeeringute edendamiseks, mis ei oleks vaid majanduslikud.
3. Põllumajandustoodetega kauplemine tuleb reguleerida eeskirjadega, mis tagavad piisava toiduga varustatuse igas riigis ja igas olukorras. Riikliku toodangu stimuleerimiseks tuleks anda turueelised toiduainete impordist sõltuvatele arengumaadele.
4. Euroopa Liit peab toetama arengumaade tootja- ja turuorganisatsioone ning tagama sel viisil toiduga varustamise põhitingimused.
5. Toidu kättesaadavuse tagamiseks ja hindade stabiliseerimiseks tuleb luua ühelt poolt ülemaailmne kohustuslike varude programm sarnaselt Euroopa Liidu naftavarude kavaga ja teiselt poolt fond põllumajanduslike toorainete hindade stabiliseerimiseks.
6. Üheksandast Euroopa Arengufondist on põllumajandusele eraldatud vaid 1 %. Arvestades põllumajandussektori olulisust arengumaades, on oluline, et kõnealust protsenti suurendataks ja et põllumajandustootjate ühendused kaasataks näidisprogrammide koostamisse. ■

Osalusdemokraatia ja kodanikualgatused Euroopa Liidus

Euroopa poliitiline süsteem rajaneb suhteliselt noortel struktuuridel ja on seetõttu vähem suletud kui enamik liikmesriikide süsteeme. Ehkki Euroopa demokraatlik mudel põhineb esindusdemokraatial, on selles juba ka osalusdemokraatia tunnusjooni. Lissaboni lepingus nähakse ette esindusühenduste ja kodanikuühiskonna osakaalu suurendamine Euroopa Liidu institutsioonilises arutelus ja Euroopa kodanikele antakse võimalus algatada õigusakti ettepanekuid (Euroopa Liidu lepingu uus artikkel 11).

Alates 1970. aastatest toimunud sotsiaaldialoogi areng, millesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on olnud tihedalt kaasatud, on tõestanud konkreetsete tulemuste kaudu osalusel põhinevate valitsemistavade olulisust kaasaegses demokraatlikus süsteemis. Euroopa kodanikuühiskonna kandvate jõudude esindajana saadud kogemuste põhjal on komitee juba korduvalt välja öelnud, et on valmis võtma aktiivse rolli Euroopa demokraatliku mudeli osalusaspekti tugevdamisel.

Valges raamatus Euroopa avaliku halduse kohta kutsus Euroopa Komisjon selgelt üles suurendama kodanike osalusvõimalusi ja alustas üldist arutelu kõikide kodanikuosalust puudutavate aspektide üle. Kodanikuühiskonna dialoogi mõiste võeti ametlikus sõnavaras kasutusele pärast põhiseaduse lepingu koostamise eest vastutanud Euroopa Liidu tulevikukonvendi tööd.

Osalusdemokraatia tõelise mehhanismi loomiseks soovib komitee arvestada järgmiste põhimõtetega ja vastu võtta järgmised meetmed.

1. Osalusdemokraatia peab täiendama esindusdemokraatiat, aga ei või seda asendada, sest kõnealused demokraatia vormid põhinevad erineval õiguspärasuse raamistikul.
2. Osalemisõiguse põhitingimus ja õiguspärasuse alus on organiseeritud kodanikuühiskonna esindajate nii kvalitatiivne kui ka kvantitatiivne esindatus.
3. Kodanikuühiskonna dialoog on valitsemise üks väljendusvorm ja Euroopa tulevase demokraatliku mudeli põhielement. See on interaktiivne avalik arutelu, mis sellisena võimaldab käsitleda ka õigusaktidega seotud küsimusi ja mille toimimiseks on vaja institutsioonilist alust.
4. Konsulteerimine ja osalemine on osaluse kaks eri vormi, mis alluvad eri reeglitele: konsulteerimisprotsessis määratleb konsulteerimisorgan konsulteeritava tavaliselt ülalt-alla lähenemisviisiga, samas kui osalemine on kodanike põhiõigus, mis osalusdemokraatias põhineb alt-üles põhimõttel.
5. Komitee teeb ettepaneku luua kodanikuühiskonna dialoogiks institutsiooniline platvorm ja soovib anda aktiivse panuse selle edendamisse.
6. Komitee liikmete püsivad kontaktid kodanikuühiskonna riiklike organisatsioonidega ning Euroopa majandusliku ja sotsiaalse tegelikkusega on olulised eelised Lissaboni lepingu sedastatud kodanikualgatuste elluviimiseks. Seetõttu on komitee valmis võtma kasutusele selle uuendusliku demokraatliku vahendi. ■

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Rue Belliard 99

1040 Bruxelles / BELGIQUE

Tel +32 2 546 96 04 | Fax +32 2 546 97 64

Katalooginumber: EMSK-2009-10-ET

www.eesc.europa.eu

QE-80-09-541-ET-C

ISBN 978-92-830-1198-9

9 789283 011989